

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till
Petter.hojem@regeringskansliet.se

Yttrande om SOU 2016:21 - Delbetänkande från Miljömålsberedningen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Länsstyrelsen i Jämtlands län har tagit del av rubricerat delbetänkande och tillstyrker huvuddragen i förslaget om ett klimatpolitiskt ramverk, särskilt med avseende på Klimatlag och Klimatpolitiskt råd. Länsstyrelsen ser också positivt på ansatsen till en stabil och långsiktig klimatpolitik genom ett sådant ramverk och den parlamentariska enigheten därom. Länsstyrelsen ser dock att det är otydligt kring vilka effekter ramverket kan förväntas uppnå bland annat för att ramverket bygger på antaganden om andra länders åtaganden samt att handeln med utsläppsrätter skärps. Då etappmål, utformningen av styrmedel och utförligare konsekvensbeskrivningar saknas i detta delbetänkande försvårar det ytterligare Länsstyrelsens möjlighet till bedömningen av effekterna av ramverket. Att konsumtionsperspektivet utelämnats ser vi kan få stora konsekvenser.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen delar Miljömålsberedningens uppfattning om att klimatarbetet kräver långsiktighet, kontinuitet, samlade analyser av effekter från styrmedel och en samordning mellan politikområden. Aktörer har till Länsstyrelsen ofta framfört svårigheten i att våga fatta beslut vad gäller olika former av klimatinvesteringar då *långsiktigheten* i frågan har varit otydlig. Om uppsatt ramverk följs av konkreta, långsiktiga styrmedel borde det öka aktörernas möjlighet till att bedöma risker och kostnadsnytta och därmed själva våga satsa i investeringar och projekt.

Utredningens förslag bygger på några förutsättningar och något som även kan tolkas som en form av förbehåll för att ramverket ska fungera som ett effektivt sätt att nå utsläpps- och gradmålet. Bland annat måste *EU:s handelssystem för utsläppsrätter* (EU-ETS) genomdriva en rejäl sänkning av det totala utsläppstaket och klimatpolitiken *skärpas på "alla relevanta marknader"*. Länsstyrelsen tycker det är otydligt hur Sveriges klimatpolitik skulle påverkas om inte detta skedde. Vilken genomslagskraft får detta ramverk då? Skulle föreslagen Klimatlag kunna efterlevas och vilken eventuell sanktion, för vem och på vilket sätt, skulle det innebära om lagen inte efterlevdes?

I detta delbetänkande beskrivs endast översiktligt *vad det klimatpolitiska ramverket innebär för andra myndigheter och aktörer*, samt vilka roller de förväntas ha. Till exempel har kommunerna en viktig roll i klimatarbetet. Länsstyrelsen tycker det är svårt att utläsa hur ramverket tänker involvera myndigheter, de befintliga systemen och uppdragen kring samordning, uppföljning, analyser samt rapporteringar och

därmed också vilka *kostnader* ramverket kan medföra. Att det beskrivna ramverket i sig inte skulle medföra andra kostnader än de som uppstår för det Klimatpolitiska rådet bedömer vi som realistiskt.

Länsstyrelsen instämmer i Miljömålsberedningens bedömning om att de största utmaningarna för att minska utsläppen av växthusgaser ligger inom sektorerna transporter, jordbruk och basindustri. Länsstyrelsen i Jämtlands län vill inför nästa delbetänkande dock poängera vikten av att *inte se Sverige som homogent* inom dessa områden vid fastställande av olika styrmedel för att nå uppsatta mål. Jämtlands län har till exempel helt andra utmaningar vad gäller transportsektorn, med långa avstånd och i stora områden av länet glest bosatt befolkning, än delar av södra Sverige.

Långsiktigt mål till år 2045 (Kap 5)

Länsstyrelsen kan inte bedöma om målet om netto-nollutsläpp 2045 är tillräckligt för att uppfylla Parisöverenskommelsen om maximal temperaturökning på 1,5 grader, inte heller om målet är realistiskt att nå. I nästa delbetänkande blir den tänkta utsläppsbanan viktig för att kunna göra detta mer överskådligt.

Länsstyrelsen finner formuleringen kring att *utsläpp både inom och utom EU-ETS* ska inkluderas i målet om 85 procentig minskning av utsläppen inom Sverige otydlig. Det framgår inte hur detta ska behandlas totalt sett för att minimera risken att svenska anläggningars minskningar leder till möjligheter för andra länder att köpa och använda motsvarande utsläppsrätter. Då har ingen global minskning av utsläppen skett.

Utsläpp från internationella transporter för flyg och sjöfart ingår inte i det långsiktiga målet. Länsstyrelsen förstår den i utredningen beskrivna problematiken och varför beredningen väljer en väg där detta sköts i egen ordning. Detsamma gäller för utelämnandet av *konsumtionsperspektivet*. Men, med det sagt så riskerar detta ramverk att bli väldigt uddlöst om dessa två perspektiv fortsätter att utelämnas på det sätt som de gjort hittills i svensk klimatpolitik.

Länsstyrelsen anser att den nationella klimatpolitiken inte ska riskera att begränsa eller motverka Sveriges möjligheter till den svenska produktion som idag har, med internationella mått mätt, låg belastning på klimatet. Detta gäller inte minst den svenska jordbruksproduktionen som är ett av världens mest resurseffektiva med bland de lägsta utsläppen per kilo kött. Ett inhemskt jordbruk behövs som ökar produktionen av betande djur, bidrar till öppna och varierande landskap och skapar bra förutsättningar för den biologiska mångfalden.

Länsstyrelsen föreslår därmed att konsumtion ändå ska ingå i det långsiktiga målet men redovisas separat, eller att det har ett eget långsiktigt mål, just för att belysa vikten av denna fråga. Det är en förtroendefråga för den fortsatta klimatpolitiken. Länsstyrelsen hoppas att nästa delbetänkande har tydliga formuleringar om ramverkets koppling och styrning vad gäller konsumtionsperspektivet och att frågan inte skjuts på till höstens aviserade konsumtionsstrategi.

Det framgår inte tydligt i det långsiktiga målet att Sverige också kan bidra på många sätt genom export av el och olika bränslen från förnybara energikällor, mindre

klimatbelastande produkter och tjänster, bland annat genom bra livsmedelsproduktion, samt genom att vårda skogen vi har att bli en ännu bättre kolsänka. Länsstyrelsen delar den åsikt som framförs i särskilt yttrande (sid 114) av representanter från LO, LRF och Svenskt näringsliv kring att förtydliga målformuleringen med skrivelse om att ”åtgärder i Sverige ska genomföras på sådant sätt att de inte medför att utsläppen ökar i andra länder.”

Klimatpolitiskt råd (Kap 6)

Länsstyrelsen tillstyrker inrättandet av ett klimatpolitiskt råd. För att få en oberoende kvalitativ granskning av alla de underlag och de bedömningar av det klimatpolitiska arbetet som beskrivs i betänkandet blir det väldigt viktigt vilken *sammansättning som rådet kommer att ha*. Det är en mängd kompetenser som krävs för att ta alla perspektiv i beaktande kring ekonomi, teknik, samhällsplanering, produktion och så vidare. Länsstyrelsen vill särskilt betona vikten av att kompetens också finns kring sådana aspekter som genus och jämställdhet som kan ha stor betydelse vid bedömningar om vissa styrmedels möjliga effekter, men också att rådet själva innehåller en bredd som återspeglar dessa aspekter. I detta betänkande finns inte jämställdhet och liknande perspektiv beskrivna överhuvudtaget.

Det Finanspolitiska rådet framstår i utredningen som en form av förebild för det Klimatpolitiska rådet. Det framgår dock inte vilka framgångsfaktorer som Finanspolitiska rådet haft som gör att de kan fungera som en sådan förebild.

Klimatpolitiska rådets analyser ska fungera som en ”second opinion” (sid 52) som ska komplettera andra myndigheters redovisningar med *tvärsektoriella bedömningar*. Även om utredningen beskriver att ingen annan myndighet har ett sådant uppdrag idag så är det önskvärt att utveckla hur detta ställer sig till de redovisningar och bedömningar som ändå görs, detta för att undvika onödiga överbyggnader och överlappningar av befintliga system.

Planerings- och uppföljningssystem (Kap 7)

Det etappmålssystem med styrmedel som ska beskrivas i det andra delbetänkandet blir avgörande för om detta ramverk ska få genomslagskraft.

De klimatårsredovisningarna (sid 55) som föreslås inrättas ska föregås av inhämtande av underlag från bland annat Naturvårdsverket. *Befintligt uppföljningssystem* förutsätts ska användas, men det är otydligt vad som avses med detta och om det kommer att behövas ytterligare insatser för att följa upp effekter och/eller utveckla särskilda indikatorer för att kunna mäta effekterna.

Det är inte tydligt vad övriga myndigheter förväntas bidra med i denna process.

Kopplat till Länsstyrelsens tidigare kommentar kring utelämnande av konsumtionsperspektivet ser den behovet av att målet om utsläppsminskningar ska kunna följas på ett transparent sätt. Det bör därför självklart tydligt framgå hur stor andel av utsläppsminskningarna som beror på nedlagd produktion inom Sverige samt hur stor andel som beror på att produktion flyttat utomlands.

Nationell klimatlag (kap 8)

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en klimatlag. Kopplingen till utredningens hänvisning om att det krävs en skärpning inom EU-ETS och ”på alla relevanta marknader” måste dock bli tydligare. Lagen bör därför också omfatta hur Sveriges regering ska agera inom EU-samarbetet på dessa plan.

Konsekvensbedömning (kap 9)

Länsstyrelsen har i yttrandet beskrivit några olika svårigheter med att se vilka konsekvenser och effekter som detta ramverk kan tänkas ge. Länsstyrelsen vill återigen betona att det regionala perspektivet är viktigt vad gäller detta.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av *landshövding Jöran Hägglund* efter föredragning av *klimat- och energisamordnare Ingela Brandén*. I den slutliga handläggningen deltog även *biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist* samt *enbetschef Magnus Lindow*.

Jöran Hägglund
Landshövding

Ingela Brandén
Klimat- och energisamordnare

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.